

Takið myndir av Geyta Reyða sum er á havbotninum

og finnið fram til, um hol er á skrokkinum, sigur Ole Lauritsen, umboðsmaður hjá Bureau Veritas, klassafelagnum, sum hevur havt eftirlit við Geyta Reyða

Umboðsmaðurin hjá Bureau Veritas í Føroyum, Ole Lauritsen hevði í fjør høvi til at kanna Geyta Reyða, meðan hann var til yvirhaling. Hann sigur, at báturin var í besta standi. Tíðindablaðið Sosialurin hevur verið á Strondum, har Ole Lauritsen býr og starvast og vit hava tosað við hann.

Ole Lauritsen greiðir frá, at trý skip av "Geyta Reyða" slagnum hava verið skrásett hjá Bureau Veritas, sum er eitt franskt felag. Tey vóru Havaldan og Geyti Reyði — og nú er so bert Saturn eftir. Frammanundan, t.v.s. fyri 1979, vóru hesi skip klassað av einum øðrum klassafelag, nevniliga Germanischer Lloyds. Tá tað bráðdliga ikki var nakar umboðsmaður í Føroyum at arbeiða fyri hetta felag longur, tók Bureau Veritas sær síðani av klassingini.

Ole Lauritsen sigur víðari frá: — Vit hava síðani havt eftirlit við skipunum í minsta lagi eina ferð um árið, tó oftani fleiri ferðir. Aftrat hesum kemur tann stóra yvirhalingin og klassingin 4. hvørt ár, ið jú er eitt lógar-krav. Eg má siga, at øll tey árinu eg havi havt við klassingina av hesum skipum at gera, hevur einki verið, sum nú kundi verið lagt til grund fyri óhappnum.

Sveisingarnar í lagi

— Hvussu sá sveisingarnar á Geyta Reyða út aftaná at hann varð longdur á Skál?

— Hvat viðvíkur teimum, so havi eg als einki at viðmerkja, tí tey vóru í lagi. Einki hevur verið at seta fingrarnar á, sum nú kann hava verið orsøkin til, at t.d. ein stór riva er

komin í skipið á stýrborðs-íðu. Og sum broytir stabilitetin so radikalt, at skipið síðani søkkur eftir eini litlari løtu.

— Hvat hevur Klassin gjørt fyri at eftirkanna sveisingarnar aftaná leingingina?

— Nú hava vit ikki havt eftirlit við sjálvum arbeiðinum atleingja Geyta Reyða. Skipið var jú undir Germanischer Lloyds, tá tað arbeiðið varð gjørt, so eg kann ikki úttala meg um tað. Men í samband við yvirhalingarnar 4. hvørt ár hava vit gjørt ultraljódmátningar av plátunum, t.v.s. hvussu tjúkkar tær vóru og hvussu sveisingarnar vóru og hvussu tær hava hildið. Alt var í besta lagi. Einki var sum kundi bera á tað borðið, at eitt óhapp kundi standast av eini leinging.

Gott stál

— Vóru skipini gjørd úr nóg góðum stáli, tá tey á sinni vórðu smiðað í Týsklandi?

— Tey eru gjørd úr framúr góðum stáli. Eg má viðganga, at týskarar hava havt atgongd til framúr gott stál, tá tey smiðaðu skipini. Sjálv konstruktiónin av skipunum er eisini framúr góð. Og tey eru væl smiðað og til at halda leingi.

— Hvussu við stabilitetinum?

Ole Lauritsen, klassamaður: — Skála skipasmiðja hevur gjørt eitt gott arbeiði, tá teir longdu Geyta Reyða

— Hóast stabilitetur ikki er eitt klassamál, so er tað mín avgjörda sannføring, at grundstabiliteturin í skipunum bæði undan og eftir leingingina hevur verið sera góður.

— Ein eigur at minnst til, sigur Ole Lauritsen víðari, at tað er upp til skiparan ella tann, sum hevur ábyrgdina av skipinum, hvussu hann »trimmar« sitt skip. Hann hevur nakrar grundreglur, sum hann eigur at fylgja.

— Hvat kann so bráðdliga broyta stabilitetin

umborð á einum slikum skipi sum Geyta Reyða?

— Tað kann vera so mangt. Í hesum førum er upphætt, at helst er hol komið á skipið. Eingi prógv eru tó fyri tí. Men møguliga er tað so.

Taka myndir á havbotninum

— ER tað tá ikki rætt at halda fram við fleiri kann-ingum, soleiðis at vit kunnu finna orsøkina til óhappið?

— So avgjørt. Tað hevði

verið áhugavert, um myndir vórðu tiknar av skipinum, nú tað liggur á havbotninum. Kunnu vit koma fram at skrokkinum, høvdu vit kunna sæð, um hol er á. Við teirri útgerð, sum er til taks í dag, átti hetta ikki at verið ómøguligt. Sambart sjóforhoyrinum má talan vera um eitt rættiliga stórt hol, tí óvanliga nógvur sjógvur er komin inn í skipið uppá sera stutta tíð.

— Hvat fekst tú burtur úr sjóforhoyrinum?

— Eg havi fingið referat av teimum og eg havi skilt tað soleiðis, at óhappið hendir frá tí at skiparin fer av brúnni niður til kahyttirnar at vekja manningina, tí teir skulu fara at fiska, til hann so fer upp aftur og tá merkir, at skipið er við at koppa. Er hol komið á ella okkurt annað hevur orsakað broyting í stabilitetinum, so átti skiparin ella onkur annar av manningini at merkt onkran stoyt, smeit ella risting umborð. Tað siga teir seg ikki hava, og tað haldi eg vera eitt sindur lægið.

Eg vildi meint, at ein átti at merkt munin á stabilitetinum, tá tað so knappliga henda so stórar broytingar í vektbyttinum umborð. Og hetta átti ein stastakliga at kunna merkt á einum stað sum í stýrhúsinum. Um so var at sjógvur bráðdliga fossaði inn, so átti skipið eisini at ligið meira tungt í sjónum.

Hol!

— Heldur tú at hol er komið á skipið?

— Nú er tað so, at Klassin ikki eigur at gita ella trúgva nøkrum. Tí kann eg ikki siga nakað um, hvar orsøkin kann hava verið til at skipið sakk. Vit mugu jú góðtaka hetta, sum fram er komið í sjóforhoyrinum: at tað ikki finst nokur grundað orsøk til, at stabiliteturin so bráðdliga broyttist.

Men ein kann út frá teimum upplýsingum, sum ein hevur havt um skipið undan óhappinum, og eisini tá óhappið hendi og við hjálp av teimum upprunaligu stabilitetsútrókningum, rokna seg fram til, hvussu skipið hevði reagerað undir slikum viðurskiftum. Tað kundi kanska givið okkum eina hóming av, hvat í veruleikanum er hent.

— Tá tað ikki komu upplýsingar fram undir sjóforhoyrinum sum siga nakað um orsøkina, er tað so ikki vanlig mannagongd, at

eitt slikt mál er liðugt avgreitt?

— Tað nýtist ikki at vera so. Nú aftaná eitt slikt sjóforhoyr kann mál-ið sleppa at sodna eitt sindur. Tað kann vera, at fólk fara at hugsa um okkurt, sum tey ikki hava hugsað um ta løtuna, tey vóru til sjóforhoyr. Tað er ikki óvanligt.

Og slikar upplýsingar kunnu hava stóran týdning. Eitt nú fyríkemur tað mær sera lægið, sum longu sagt, at manningin einki skal hava hoyrt ella lagt til merkis løtuna, beint áðrenn skipið koppaði.

Ikki nokk við einum sjóforhoyri

Annars haldi eg, at tað er ov lítið við einum sjóforhoyri. Sjóforhoyrið eigur bert at vera byrjanin til eina meira umfevnandi kanning og onnur forhoyr í málinum. Slikt kann taka tíð, men tað eigur at verða gjørt. Eg rokni tó við, at myndugleikarnir longu eru farnir at gera fleiri kanningar í málinum.

— Hvi heldur tú avvarðandi myndugleikar ynskja at kanna hetta málið nærri, tá vit vita um tvey líknandi mál, har tað ikki hendi stórvægis aftaná sjóforhoyrið?

— Nú veit eg ikki, hvussu nógv varð gjørt fyri at kanna orsøkirnar, tá Comet og Havaldan sukkur, og eg veit heldur ikki, hvat myndugleikarnir ætla at gera í málinum viðvíkjandi Geyta Reyða. Men tað er givið, at tað fyríkemur einum lægið, at trý skip av sama slag søkka undir gátuførum umstøðum. Sjálvandi ger hetta, at vit eiga at seta eitt spurnartekin við, hvussu tær einstøku uppgávurnar eru loystar. Og til tað kann eg sum klassamaður bert siga, at ta tíð vit hava havt eftirlit við teimum trimum skipunum, Saturn, Geyta Reyða og Havalduni, hava vit einki funnið, sum ikki var í samsvar við vanligu krevni, ið Klassin setir til slik skip.

Tryggjleikin

— Nú sakk Geyti Reyði rættiliga knappliga. Mendi heldur tú, at skipið kundi verið bjargað, um manningin hevði latið tær vatn-tøttu hurðarnar út til dekkjó aftur beinanvegin, soleiðis at eingin sjógvur kom inn í afturskipið?

— Vit mugu ganga út frá, at ein væl vand manning ger tað, sum hon í trygdarvenjingum um-